

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Харківської державної
академії дизайну і мистецтв
проф. Олександр СОБОЛЄВ

20 25 р.

ВИСНОВОК

ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

ЧЖАН ДУНЦАНЯ

**на тему: «ЕКОЛОГІЧНО ОРІЄНТОВАНІ ПРИЙОМИ В ДИЗАЙН-
ДІЯЛЬНОСТІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XX – ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ
(ТЕКСТИЛЬ ТА ОДЯГ)»**

**поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
«022 Дизайн» (галузь знань 02 – Культура і мистецтво)**

Дисертація Чжан Дунцаня на тему: «Екологічно орієнтовані прийоми в дизайн-діяльності другої половини XX – початку XXI століття (текстиль та одяг)» виконана на кафедрі Дизайну тканин та одягу Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Тема дисертації затверджена Вченою радою ХДАДМ (Наказ № 41-ОС від 13 травня 2022 року).

У попередній експертизі дисертації, проведений на базі кафедри Дизайну тканин та одягу ХДАДМ, беруть участь двоє рецензентів: Вікторія Будяк, кандидат мистецтвознавства, доцент і Владислава Гурдіна, кандидат мистецтвознавства, доцент.

За результатами аналізу змісту дисертаційного дослідження Чжан Дунцаня, поданих до розгляду наукових публікацій за темою дисертації, а також враховуючи підсумки публічної презентації здобувачем наукових результатів дисертації, яку проведено на фаховому межкафедральному семінарі кафедри дизайну тканин та одягу 28 жовтня 2025 р., визначено наступне:

1. Актуальність теми дисертації Найбільш актуальними серед глобальних проблем XX століття визнано екологічні, які свідчать про порушення балансу в системі «людина – середовище (природа)». Штучне середовище, до створення якого причетний дизайн, робить вказану проблему дедалі важливішою, оскільки воно впливає на природне середовище, руйнує його, поглинає природні ресурси, забруднює довкілля, позбавляючи можливостей повноцінного життя.

Наслідки життєдіяльності людства призвели до загрозливого забруднення ґрунтів, водних ресурсів, повітря; до винищення лісів, тварин, риб; до виникнення страшних хвороб. Перенаселення планети, нестача продуктів харчування та можливостей їх забезпечення, колосальне забруднення відходами виробництв, підвищення рівня викидів CO₂ стали причиною глобального

потепління, танення льодовиків, висихання річок, нестачі такого важливого компоненту для життя усього живого в природі як питна вода. Тому, одним із ключових завдань ХХІ століття для людства визнано пошук шляхів відновлення балансу між природним і штучним середовищем. Дослідження екологічної складової дизайн-діяльності особливо актуальне у зв'язку з необхідністю віднайти способи ефективного подолання екологічної кризи. Розгляд функцій, аналіз образно-стилістичного, композиційно-конструктивного, техніко-технологічного рішень в еко-дизайн-діяльності спроможні усувати чинники, що призводять до екологічних проблем і, відповідно, долати ці проблеми засобами дизайну. Це робить дослідження актуальним.

2. Зв'язок теми дисертації з науковими програмами, планами, темами університету та кафедри. Дослідження виконане відповідно до плану науково-дослідницької роботи факультету «Дизайн середовища» Харківської державної академії дизайну і мистецтв у межах науково-дослідної теми «Сталий розвиток як вектор формування сучасної проєктної культури» (держ. р еєстр. номер: 0122U200902).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів. Всі результати дослідження автор отримав особисто. Вони оприлюднені в одноосібних наукових працях і у працях, написаних з науковим керівником. Автором дисертації проаналізовано різноаспектну фахову та наукову літературу, яка виявляє ступінь розкриття теми, підібрані візуальні матеріали за темою дослідження, а також висвітлено прийоми практичного втілення дизайнерських рішень на практиці, сформульовано перспективні напрямки майбутніх досліджень.

4. Новизна основних результатів дисертаційного дослідження полягає в наступному: у характеристиці та класифікації екологічно орієнтованих прийомів у дизайні текстилю та одягу в європейських і китайських дизайн практиках, їх порівнянні. В дисертаційній роботі **вперше:**

- обгрунтовано методологічне підґрунтя формування та трансформації екологічно орієнтованих прийомів у дизайні текстилю та одягу в Китаї у контексті аналогічних процесів у дизайн-діяльності провідних представників сталої моди в Європі;

- виявлено і систематизовано засоби екологізації дизайн-продуктів, завдяки яким еволюціонує стала мода, формотворчий процес в цілому, формуються стильові константи екологічного підходу до дизайну текстильних виробів, зокрема в Китаї;

- представлено результати порівняльного аналізу підходів європейських і китайських дизайнерів до еко-дизайну текстилю та одягу, що обумовлює актуалізацію такої концепції як «культурна сталість» і впливає на зміни комунікаційних взаємодій зі споживачами;

- визначено вплив ключових характеристик екологічно орієнтованих прийомів у дизайні текстильних виробів у Китаї на світові тенденції сталої моди, культуру повільного споживання та мотивацію дизайнерської творчості;

- доведено формування партисипативного підходу в еко-дизайні як актуальної тенденції, обумовленої зростанням екологічної свідомості суспільства, відповідальності дизайнерів та запитів споживачів;

уточнено і доповнено:

– інформацію щодо етапів розвитку екологічного дизайну текстилю та одягу в контексті сталого розвитку та інноваційно-технологічної еволюції, зокрема, в творчості китайських дизайнерів; охарактеризовано естетику екологічних форм одягу в їх формотворчому розвитку;

– здійснено аналіз напрямків розвитку повільної моди, формування нових тенденцій їх розвитку в контексті екологічного, техніко-технологічного і етико-гуманістичного концептів дизайн-проектування;

подальшого розвитку набули:

– базові характеристики екологічного стиле- та формотворення в дизайні текстилю та одягу, засоби і прийоми проектування;

формотворчі закономірності екологічного дизайну, обумовлені, зокрема, партисипативним підходом, розвитком футуристичної та постапокаліптичної моди, яка активно проявляється в номадичному дискурсі сучасної моди, у нових образно-стилістичних та естетичних проявах еко-дизайну.

5. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій.

Дисертаційна робота ЧЖАН Дунцзя складається зі вступу, чотирьох розділів основної частини тексту, висновків, списку використаних джерел, додатків (ілюстративний матеріал, схеми). Висновки до кожного з розділів дисертації є достатньо обґрунтованими. Їх зміст підтверджується опрацюванням значної кількості аналітичного матеріалу, обумовлений науковою новизною. Завершується робота розгорнутими загальними висновками, які впливають зі змісту роботи, логічні та віддзеркалюють ключові положення дослідження.

За своєю структурою, мовою та стилем викладення дисертаційна робота Чжан Дунцзя відповідає вимогам МОН України. За структурою, обсягом, змістом, рівнем виконання, актуальністю, науковою новизною, значущістю отриманих результатів та оформленням дисертаційна робота Чжан Дунцзя відповідає вимогам, які пред'являються до оформлення кваліфікаційних дисертаційних робіт, зокрема, Наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 зі змінами, що внесені Наказом МОН № 759 від 31.05.2019 р.

Представлене дослідження не містить академічного плагіату. Перевірка проведена сертифікованою програмою Strike Plagiarism. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів у роботі мають відповідні посилання на джерело з дотриманням встановлених вимог.

6. Теоретичне та практичне значення одержаних результатів полягає в наступному: розширено і доповнено науково-обґрунтовану базу щодо проектування сучасного екологічного одягу і текстилю з застосуванням різних екологічно орієнтованих прийомів формо- і стилеутворення. Висвітлені в дисертаційній роботі матеріали і наукові положення можуть бути використані у навчальному процесі з підготовки фахівців індустрії моди – дизайнерів текстилю та одягу, а також у дизайн-діяльності, орієнтованій на створення екологічних дизай-продуктів брендів та автономних дизайнерів. Результати дослідження можуть використовуватися в освітньому процесі, у розробці тематичних курсів і підготовці лекційних матеріалів про сучасну сталу моду та екологічний дизайн, зокрема, заснований на партисипативному підході.

7. Апробація результатів дослідження. Матеріали дослідження оприлюднені та апробовані в доповідях на таких українських і міжнародних

наукових конференціях, як: Міжнародна науково-практична конференція «Мистецтво та дизайн у художній мові мінливого часу: морфологія, семіотика, візуальність» (м. Харків, ХДАДМ, 14 квітня 2022 року), доп. «Еко-дизайн як актуальна сфера наукових розвідок»; IV Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми сучасного дизайну» (м. Київ, КНУТД, 27 квітня 2022 року), доп. «Передумови виникнення та стимули розвитку екологічного дизайну»; VIII Міжнародна науково-практична конференція «Дизайн та мистецтво в контексті соціокультурного розвитку» (м. Кам'янець-Подільський, ХНТУ, 7-8 вересня 2022 року), доп. «Formation of an ecological Design Paradigm»; V Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми сучасного дизайну» (м. Київ, КНУТД, 27 квітня 2023 року), доп. «Дизайн в контексті екологічної проблематики і сталого розвитку».

8. Повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою дисертації. Основні результати дисертації були оприлюднені у 7 публікаціях, з яких: 3 – у фахових наукових виданнях, що входять до переліку МОН України (категорія Б) у співавторстві з керівником, 4 – тези у збірках матеріалів науково-практичних конференцій. В публікаціях, оприлюднених у співавторстві з науковим керівником автору належить збір, аналіз і систематизація матеріалу, участь у формулюванні мети дослідження, отриманих висновків (частка здобувача становить 70 %).

Праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Чжан Д., Лагода О. Екологічна парадигма сучасної проектної культури: теоретичний і практичний аспекти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. В. 89, Т. 2. С. 214-222. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/89-2-31>
2. Чжан Д., Лагода О. Актуальний дискурс екологічно орієнтованого дизайну і сталої моди. *Теорія та практика дизайну*. 2025. № 3(37). Вийде 31.10.2025 р.
3. Чжан Д., Лагода О. Партисипативний аспект екологічної моди. *ХУДПРОМ: Український журнал з мистецтва і дизайну*. 2025. Том 27. № 1(2025). С. 77-87. DOI: <https://doi.org/10.61993/2786-7285.2025.01.08>

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дослідження:

4. Чжан Д. Еко-дизайн як актуальна сфера наукових розвідок. *Мистецтво та дизайн у художній мові мінливого часу: морфологія, семіотика, візуальність*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 14 квітня 2022. Харків: ХДАДМ, 2022. С.115-116. URL: <https://www.ksada.org/wp-content/uploads/2024/04/konf-14.04.22.pdf>
5. Лагода О., Чжан Д. Передумови виникнення та стимули розвитку екологічного дизайну. *Актуальні проблеми сучасного дизайну*: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 27 квітня 2022: у 2 томах. Київ: КНУТД, 2022. Т. 1. С. 42-45. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/20825/1/APSD_2022_V1_P042-045.pdf
6. Zhang D. Formation of an ecological Design Paradigm. *Дизайн та мистецтво в контексті соціокультурного розвитку*: зб. матеріалів доп. сучасн. VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 7-8 вересня 2022 р. за ред. Білик А.А. Херсон: ХНТУ, Кам'янець-Подільський: ФОП Панькова А.С., 2022. С.134-136.

7. Чжан Д., Лагода О. Дизайн в контексті екологічної проблематики і сталого розвитку. Актуальні проблеми сучасного дизайну: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 27 квітня 2023: у 2 томах. Київ: КНУТД, 2023. Т. 1. С. 120-123. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/24601/1/APSD_2023_V1_P120-123.pdf

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження Чжан Дунцаня на тему «Екологічно орієнтовані прийоми в дизайн-діяльності другої половини XX – початку XXI століття (текстиль та одяг)».

2. Вважати, що за актуальністю, проблематикою, змістом, ступенем наукової новизни, теоретичною та практичною цінністю здобутих результатів, обґрунтованістю висновків дослідження дисертація Чжан Дунцаня на тему: «Екологічно орієнтовані прийоми в дизайн-діяльності другої половини XX – початку XXI століття (текстиль та одяг)» повністю відповідає науковому профілю спеціальності 022 Дизайн (галузь знань 02 – Культура і мистецтво), вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 26 березня 2016 року № 261, та пункту 11 Порядку присудження ступеня з присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

3. На підставі розгляду дисертації, наукових публікацій та апробацій дослідження, а також за результатами публічної презентації наукових результатів дисертації рекомендувати дисертацію Чжан Дунцаня на тему «Екологічно орієнтовані прийоми в дизайн-діяльності другої половини XX – початку XXI століття (текстиль та одяг)», за спеціальністю 022 Дизайн (галузь знань 02 – Культура і мистецтво до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді ХДАДМ.

ГОЛОВА

фахового семінару:

кандидат мистецтвознавства, доцент

Владислав КУТАТЕЛАДЗЕ